

PARTICIPIUM PRÉZENTU AKTIVA**Tvoření a překlad**

Participium prézentu je **jmenný tvar** slovesa, který vyjadřuje **současnost** s dějem určitého slovesa v přítomnosti, minulosti i budoucnosti. Tvoří se přidáním koncovky **-ns** v **nom. sg.** a **-ntis** v **gen. sg.** ke kmeni sloves **1. a 2.** konjugace. U sloves **3. a 4.** konjugace se mezi koncovku a kmen vkládá vokál **-e-**. Slovesa typu **capīō** mají před slupinou **-ēns** vokál **-i-**.

Pro zjednodušení lze říct, že od 1. osoby singuláru indikativu imperfekta odtrhneme koncovku **-bam** a přidáme koncovku **-ns**, v genitivu **-ntis** (např. *laudā -bam* → *laudā-ns*, *lauda-ntis*; *monē -bam* → *monē-ns*, *mone-ntis*).

Participium lze do češtiny přeložit:

- **přídavným jménem slovesným** chválící
- **vedlejší větou vztaznou** ten, který chválí; ta, která chválí; to, které chválí
- případně i přechodníkem přítomným chvále (m.), chválíc (f., n.), chválíce (pl. všech rodů)

nom.	<i>laudā-ns</i> chválící ten, který chválí chvále, íc	<i>monē-ns</i> napomínající ten, který napomíná napomínaje, íc	<i>legē-ns</i> čtoucí ten, který čte čta, čtouc	<i>cap-i-ē-ns</i> chytající ten, který chytá chytaje, íc	<i>audiē-ns</i> slyšící ten, který slyší slyše, íc
gen.	<i>lauda-ntis</i>	<i>mone-ntis</i>	<i>lege-ntis</i>	<i>cap-i-entis</i>	<i>audie-ntis</i>

Sloveso **esse participium prézentu nemá**, některé jeho složeniny však ano:

<i>absēns, entis</i>	nepřítomný
<i>praesēns, entis</i>	přítomný

Skloňování

Participium prézentu se skloňuje stejně jako jednovýchodná adjektiva 3. deklinace, v **ablativu singuláru** však má koncovku **-e**.

	singulár			plurál		
	M.	F.	N.	M.	F.	N.
nom.	laud-āns			laud-ant-ēs		laud-ant- IA
gen.	laud-antis			laud-ant- IUM		
dat.	laud-ant-ī			laud-ant-ibus		
ak.	laud-ant-em		laud-āns	laud-ant-ēs		laud-ant- IA
vok.	laud-āns			laud-ant-ēs		laud-ant- IA
abl.	laud-ant- E			laud-ant-ibus		

Formu participia prézentu má i několik adjektiv, která ztratila svůj původní slovesný význam, a proto mají v ablativu singuláru **-ī** jako ostatní adjektiva. Např.:

<i>diligens, ntis</i>	pečlivý, svědomitý
<i>ingēns, ntis</i>	ohromný
<i>sapiēns, ntis</i>	moudrý
<i>prudēns, ntis</i>	rozházný
<i>potēns, entis</i>	mocný

Vyjádření současnosti s určitým slovesem

Jak bylo řečeno výše, participium prézentu vyjadřuje **současnost s dějem věty hlavní**. Znamená to, že děj vyjádřený participiem se odehrával ve stejnou dobu jako děj určitého hlavního slovesa ve větě.

Je-li určité sloveso v minulém čase, děj participia se odehrával ve stejnou dobu v minulosti, je-li v přítomném, probíhá v přítomnosti, a je-li v budoucím, bude probíhat ve stejné době v budoucnosti. Tomu odpovídá i překlad do češtiny, pokud participium prézentu překládáme vedlejší větou.

Puer **laborans** laudatur.

Puer **laborans** laudabatur.

Puer **laborans** laudabitur.

Chlapec, který **pracuje**, je chválen.

Chlapec, který **pracoval**, byl chválen.

Chlapec, který **bude pracovat**, bude chválen.